

Plenum

Tisdag 5.5.2026 kl. 14.00—21.39

10. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av utlänningslagen

Regeringens proposition RP 80/2026 rd

Remissdebatt

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 10 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till förvaltningsutskottet, som arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande till.

För debatten reserveras i detta skede högst 30 minuter. Om vi inte inom denna tid hinner gå igenom talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter de övriga ärendena på dagordningen.

Debatten börjar. — Minister Marttinen, presentationsanförande, varsågod.

Debatt

19.15 **Työministeri Matias Marttinen** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajakollegat, tänään siis lähetekeskustelussa käsitellään esitystä ulkomaalaislain muuttamisesta. Tällä esityksellä toimeenpantaisiin kansallisesti täytäntöön EU:n yhdistelmäluopadirektiivistä tulevia muutoksia. Suomen osalta nämä muutokset ovat tällä hetkellä vielä verrattain pieniä, koska merkittävin osa muutoksista on jo toimeenpantu täytäntöön aiemmin, kun säädettiin voimaan niin sanottua kolmen tai kuuden kuukauden työttömyyssäännöstä aiemmin tällä hallituskaudella.

Tämän esityksen myötä ulkomaalaislakiin lisättäisiin säännös oleskeluluvan peruuttamisaikaa koskien. Mikäli ulkomaalaisen työntekijän työolojen perusteella on aihetta epäillä erityistä hyväksikäyttöä, pidennettäisiin sallittua työttömyysaikaa, jonka aikana oleskelulupaa ei saisi peruuttaa. Pidennys olisi kolme kuukautta, jolloin kokonaisuika voisi olla enintään kuusi tai yhdeksän kuukautta. Työttömyyden suoja-aika siis esityksen myötä pitenisi niille henkilöille, jotka ovat joutuneet hyväksikäytön uhreiksi ja etsivät siten erittäinkin perustellusti uutta työtä Suomesta.

Lisäksi laissa säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin siitä, miten kauan lupaviranomainen voi pidentää työperusteisen tai yrittäjyyden perusteella tehtävän oleskelulupapäätöksen tekemiselle varattua käsittelyaikaa poikkeuksellisissa hakemuksen monimutkaisuuteen liittyvissä olosuhteissa. Tällä hetkellä määräajasta ei säädetä, joten sääntelyllä pyritään tehostamaan hakemusten käsittelyä.

Lisäksi käsittelyajan kulumisen jatkossa keskeytyisi, jos viranomaisen joutuisi odottamaan toisen viranomaisen selvitystä, esimerkiksi työsuojeluviranomaisen tarkastusta tai poliisin esitutkintaa, jolla on merkitystä hakemuksen ratkaisemiseksi. Selvitys liittyisi esimerkiksi työperäisen hyväksikäytön, ihmiskaupan tai laittoman maahantulon torjuntaan

Punkt i protokollet PR 45/2026 rd

taikka sisäiseen turvallisuuteen, jolloin on tärkeää odottaa selvitystä, jotta oikeanlainen päätös voidaan tehdä.

Rouva puhemies! Lisäksi tässä esityksessä ehdotetaan täsmennystä työnantajan ilmoittamisvelvollisuuteen sen ottaessa palvelukseensa työntekijän, joka on kolmannen maan kansalainen. Muutoksen tavoitteena olisi selkeyttää tilannetta työnantajalle, joka palkkaa maassa jo oleskelevan kolmannen maan kansalaisen palvelukseensa. Jatkossa työnantajan ilmoittamisvelvollisuus koskisi kaikkia näitä työntekijöitä, jolloin asia olisi työnantajan osalta helppo todeta. Nyt ongelmatilanteita on voinut syntyä työnantajalle silloin, kun kyseessä on EU- tai Eta-kansalaisen perheenjäsen, joka on kolmannen maan kansalainen. Tällöin ilmoittamisvelvollisuutta ei ole, mutta toisaalta työnantajalla ei välttämättä ole myöskään tietoa työntekijänsä perhesuhteista. Asia on merkittävä työnantajalle, koska ilmoittamisvelvollisuuden tehosteena on sanktio eli sakon mahdollisuus.

Olen tyytyväinen, hyvät kansanedustajat, että saimme nyt tuotua eduskunnan käsiteltäväksi nämä yhdistelmäluPADirektiivin työnhakijan asemaa vaikeissa tilanteissa parantavat muutokset. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Ja sitten edustaja Hänninen.

19.19 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys, jota nyt käsittelemme, vahvistaa kahta asiaa, jotka kuuluvat suomalaisen yhteiskunnan perusarvoihin. Se vahvistaa työntekijän turvaa ja oikeusvaltion uskottavuutta.

Tämän esityksen ydinkysymys on yksinkertainen ja samalla hyvin vakava. Kun ihminen tulee Suomeen tekemään työtä, hänen asemansa ei saa olla sellainen, että hän joutuu hyväksikäytön kohteeksi tai pelkää menettävänsä oleskeluoikeutensa, jos uskaltaa puhua epäasiallisesta kohtelusta ja työoloista. Jokaisella on oikeus turvalliseen työelämään. Jokainen ihminen on arvokas. Siksi tähän ongelmaan tulee puuttua.

Arvoisa puhemies! On perusteltua ja oikein, että työntekijälle annetaan lisäsuojaa tilanteissa, jossa on syytä epäillä erityistä työperäistä hyväksikäyttöä. Oleskeluluvan suojaajan pidentäminen ei ole etuoikeus vaan turvaverkko, joka mahdollistaa sen, että hyväksikäytöstä voi irtaantua ilman välitöntä pelkoa maasta poistamisesta. Tämä vahvistaa turvallisuutta ennen kaikkea työntekijälle mutta myös koko työmarkkinalle.

Samalla esitys on selkeä viesti väärin toimiville työnantajille. Se on viesti siitä, että Suomessa kilpailu ei perustu alipalkkaukseen, painostukseen tai ihmisten haavoittuvaan asemaan ja sen hyväksikäyttöön. Rehillisesti toimivat työnantajat hyötyvät siitä, että pelisäännöt ovat selkeät ja valvottavissa.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä myös sitä, että lakia täsmennetään viranomaisten käsitteilyaikojen osalta. Selkeä ja ennakoitava lupamenettely lisää oikeusvarmuutta, vähentää hallinnollista epäselvyyttä ja parantaa luottamusta viranomaistoimintaan. Turvallinen yhteiskunta perustuu siihen, että laki on täsmällinen, päätöksenteko ymmärrettävää ja oikeus turva toteutuu. Tämä esitys ei avaa porsaanreikiä eikä heikennä valtion mahdollisuuksia puuttua väärinkäytöksiin. Päinvastoin se vahvistaa viranomaisten kykyä tunnistaa ja käsitellä hyväksikäyttöön liittyviä tilanteita hallitusti perusoikeuksia kunnioittaen.

Arvoisa puhemies! Kun suojelemme työntekijää hyväksikäytöltä, suojelemme samalla suomalaisen työelämän rehellisyyttä ja turvallisuutta. Tässä esityksessä nämä tavoitteet to-

Punkt i protokollet PR 45/2026 rd

teutuvat tasapainoisella ja harkitulla tavalla. Siksi pidän esitystä perusteltuna ja kannatettavana. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.23 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Yhdistelmäupadirektiivi auttaa hiukan tässä asiassa, ja tämä mahdollisuus kolmen kuukauden pidennykseen on hyvä asia hyväksikäyttötilanteissa. Kun se kolmesta kuukaudesta nousee kuuteen tai kuudesta yhdeksään, niin kuinka paljon se sitten auttaa tällaisen ihmisen tilannetta, kun tätä tilannetta käsitellään eri vaiheissa? Toivottavasti se auttaa ja pystytään käsittelemään tässä ajassa ne asiat ja sillä tavalla viedään asiaa eteenpäin.

Tämä on hyvä asia, ja siinä mielessä ehkä pitäisi vielä miettiä muita toimenpiteitä tällaisissa tilanteissa, joissa hyväksikäyttöä tulee. Nämä kysymyksethän liittyvät alipalkkaukseen tai palkkavarkauteen, ja siinä yhteydessä sen kriminalisointi voisi tulla kyseeseen. Kanneoikeus sellaisten puolesta, jotka eivät itse osaa ajaa asioita, voisi myös olla keinoja hoitaa tätä asiaa, ja sitten tulorekisteri, joka jää aina vähän taka-alalle. Tulorekisterin tiedot ovat niitä, joista pystytään katsomaan, minkälaisella palkkatasolla ihmiset kussakin työssä ovat, ja siinä pystytään aika nopeasti arvioimaan se, ollaanko tässä säällisillä tiedoilla ja palkkatasolla ollenkaan töissä. Tulorekisterissä on se ongelma, että tietojen oikeellisuus pitäisi sitten myös varmistaa, koska niitä tietoja muutetaan työnantajan toimesta aika helposti. Tässä mielessä joitain sanktioita sille alueelle pitäisi jatkossa tehdä.

Sinänsä tässä ollaan hyvään suuntaan menossa tällaisella pidennyksellä, mutta sen osalta täytyy sanoa, että voimakkaampiakin keinoja olisi tässä voinut käyttää.

Voi tietenkin sanoa, että kun tämän direktiivin toimeenpanoaika on 21.5., niin meillä on aika kiireinen aikataulu käsitellä tämä laki täällä eduskunnassa — pikkasen on tullut myöhässä. Jos pientä kritiikkiä antaa lainvalmistelulle, niin tämä ei ole oikein hyvää lainvalmistelua. Tämä on tässä mielessä viime tipassa jätetty lakiesitys, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Pitää sitten jatkossa vähän katsoa näitä lakeja ja sitä, mitä voimakkaampia toimia pystytään tekemään tällaisessa työperäisessä hyväksikäytössä. Se on oikea ongelma, ja se on näkynyt esimerkiksi Paavo Teittisen kirjassa, joka hyvin toi sen julkisuuteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

19.26 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies, arvon ministeri! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamiseksi. Kysymyksessä on tämä EU:sta tullut uudistettu niin sanottu yhdistelmäupadirektiivi, joka yhdistää EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten oleskelun ja työnteon yhteen lupamenettelyyn. Tämä siis selkeyttää tätä systeemiä osaltaan. Toinen asia on sitten tämä säännös, jonka mukaan sallittua työttömyysaikaa, jonka aikana oleskelulupaa ei saa peruuttaa, pidennettäisiin sellaisissa tapauksissa, joissa ulkomaalaisen työolojen perusteella on aihetta epäillä erityistä hyväksikäyttöä.

On erittäin hyvä tavoite pyrkiä suojelemaan ulkomaalaisia työntekijöitä hyväksikäyttöä. Se on koko yhteiskuntamme etu. Näitäkin tapauksia valitettavasti nousee toisinaan esiin. Monesti hyväksikäyttäjän roolissa voi olla maahantulijan oma maanmies. Moni kaukomailta tuleva ei tiedä Suomessa työntekoon liittyvistä oikeuksistaan mitään.

Punkt i protokollet PR 45/2026 rd

Samalla laissa säädettäisiin jatkossa nykyistä tarkemmin, miten kauan lupaviranomainen voi pidentää päätöksen tekemiselle varattua käsittelyaikaa poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa hakemuksiin liittyy monimutkaisuuksia.

Direktiiviin sisältyy uusia vaatimuksia kolmannen maan kansalaisten oikeuksia koskevien takeiden ja yhdenvertaisen kohtelun vahvistamiseksi suhteessa EU-kansalaisiin.

Arvoisa puhemies! Myös työnantajan ilmoitusvelvollisuutta täsmennetään siltä osin, keistä palvelukseen otetuista ulkomaalaisista työntekijöistä työnantajan on tehtävä ilmoitus Maahanmuuttovirastolle. Jatkossa ilmoittamisen voisi jättää tekemättä, jos työntekijä on EU- tai Eta-kansalainen. Ei olisi enää työnantajan tehtävänä miettiä, onko työntekijä EU- tai Eta-kansalaisen perheenjäsen, vaan ratkaisevaa on tosiaan se, onko työntekijä sitä itse. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till förvaltningsutskottet, som arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande till.